

Paříž má novodobých Arsène Lupinů evidentně málo, je tedy evidentně potřeba „kulturního potvrzení.“

Autor: Václav Jan

O propagandě v popkultuře

Pachatel nesmí být příslušníkem menšiny, pokud ano, pak byl sveden, pomýlen či zneužit.

Kriminalisté musí oplývat neochvějnou tolerancí ke každé subkultuře a cizí identitě.

Nefalšovaný zloduch je vždy bílý, heterosexuální a podivně konzervativní.

Prostitutka je nešťastná bytost, narkoman krade jen z nouze, lidé na okraji jsou v podstatě poetičtí.

Nácek je vždy zlo absolutní.

Zločinec není charakterově beznadějný, spíše trpí traumaty z dětství a je pod toxickými vlivy.

Historie je jen záznam zločinů bílých mužů.

Tradiční rodina je stigma a ukrývá kostlivce ve skříni.

Kriminalista musí být zároveň terapeut a aktivista.

Zločin je produktem společenského útlaku a nerovnosti a bude vymýcen po sbratření lidstva.

Obecné publikum si dnes v éře nepřetržitého proudu zábavy vytváří názor na realitu podle toho, jak se k ní staví jeho virtuální hrdinové, ale také – a možná především – antihrdinové.

„Odporná hudba pro primitivy a nižší rasy“, hodnotí úroveň zábavy britský důstojník na večírku londýnské *high society*, tančící v džezovém rytmu. Stane se tak v dílu „Záhada španělské truhly“ seriálu Hercule Poirot. Ačkoli podezřelých je několik, malé šedé buňky belgického detektiva odhalí na závěr jako vraha právě dotyčného důstojníka. Pro soudného diváka to ovšem nemá půvab překvapení, kdo je vrahem je jasné od chvíle, kdy pachatel

pronesl svou rasistickou poznámku. Neboť pokud se kdokoli vyjádří způsobem, který má nějaký být jen náznakový přesah k rasovému povědomí, nedůvěře k cizincům či menšinám, ukáže se nakonec vždy jako člověk schopný i těch nejhorších podlostí. Kultura pro masy ztotožňuje vlastnosti a názory, běžné u našich předků (včetně těch nejváženějších), s podlostí, zaostalostí, komplexy, nevzdělaností a nízkým charakterem. Není třeba primitivně jako komunisté proklamovat úderné slogany. Také kladných hrdinů je nedostatek a působí dnes venkoncem směšně.

Efektivnější je opačný postup: personifikovat úctu k vlasti, k tradici, k národu, k vlastnímu etniku a předkům do postav, budících odpor a opovržení diváka. Cíl je jasný: i vás ještě pořád napadají podobné myšlenky? Neříkejte je nahlas, zbavte se jich, styďte se za ně. Za žádnou cenu přece nechcete být jako **tihle** lidé?

Představte si, že byste se tak jevíli svému okolí, své rodině. **Tato propaganda ve své soustavnosti a vytrvalosti způsobuje, že leckterý normálně a zdravě uvažující jedinec o sobě začne pochybovat, přetvařuje se nebo alespoň mlčí.** A má pak přirozeně tendenci přizpůsobovat myšlení svému vnějšímu projevu, aby nežil v trvalém rozporu se sebou samým.

Často i ve zpravodajství se používá tato manipulace. Dochází k prezentaci postojů, pro vládnoucí vrstvu nebezpečných, v záměrně primitivizující zkratce, vytržené z kontextů, překroucené, zbavené podstaty. Nežádoucí názory jsou verbalizovány lidmi, současně spojenými s jinými podivnostmi, často mimo světa politiky, jimiž jsou pro běžné publikum nepřijatelní, ba odporní. Dochází pak k přenosu většinového odporu i na politické názory jimi vyznávané. To je nejjednodušší forma diskreditace. Platí též, že není konfrontována nikdy ucelená myšlenka, stojící proti státní ideologii, ale jen její fragmenty, vztažené v nových kontextech k různým přesahům a potenciálním důsledkům, které mají u publika budit obavy, zlobu, či prostě jen pobavení.

Například **nedávná zpráva** o partách mladistvých na Uherskohradištsku, kteří přepadají, fetují, kradou – prostě chuligáni a výtržníci. Lidé se kvůli nim bojí o svou bezpečnost, policisté se tváří, že jsou v zásadě bezmocní. Je to typický problém, signifikantní pro současné politické zřízení a jeho ideologické a hodnotové ukotvení. Problém přirozeně, ba zákonitě vzniká z tohoto podhoubí. Společnost si s ním neví rady a nedokáže ho skutečně řešit. Ztotožní si jej tedy s tím, co je proti systému, tím se zbavuje odpovědnosti, a navíc si zas a znovu kopne do mrtvoly nepřítele. A tak novinový titulek o řádění mladistvých tvrdí: „Část z nich údajně sympatizuje s nacismem“. Důkaz? V článku se dozvíme, že kromě toho, že gangy šikanují a terorizují, že se jich lidé bojí, a že policie, která sídlí jen dvě sta metrů odtud, nekoná, byli nějací školáci vyfoceni se svastikou z bílého prášku. Zajímá novináře, že onen nacismus se stavěl ostře jak proti drogám, tak proti bezprizornosti mládeže, proti tomu, aby končila v podobném bahnu ulice? To není důležité. Důležité je utvrdit konzumenta v jeho předsudcích a stereotypech: co je špatné, nebezpečné a násilnické, jistě nějak souvisí s fašismem, který zase ohrožuje demokracii. Absurdní, ale spolehlivě fungující kruh je uzavřen.

Že vás znepokojuje, když ve městech kousek od našich hranic mezi dětmi ve školkách už dominují Afričané a Arabové? Mlčte. Protože pokud byste se nad tím pozastavovali, měníte se v prototyp onoho „Čecháčka“, ubožáka z paneláku v teplákách a s pivem, nevzdělaného, zakomplexovaného, neúspěšného, nakupujícího ve slevách. Prostě primitiva, jehož jedinou motivací je slepá závist a žlučovitá zášť poraženého ve férové kapitalisticko-demokratické soutěži. Tak, jak ho znáte z filmu a televize. Novodobý Homolka, ale mnohem odpudivější. O divadle nemluvě, tam je masáž sofistikovaně přizpůsobena maloměšťákoví, co si rád připadá jako liberální intelektuál.

Propagandisté to mají ulehčeno faktem, že část deprivantů si v potřebě provokovat propůjčuje některé symboly a vnější znaky tabuizovaných světů, aniž by s podstatou těchto ideologií měla cokoli společného – ba právě naopak. Frustrace vede lidi, z jakéhokoli důvodu nenávidějící svět kolem sebe, aby se povrchně identifikovali s fenomény, jež společnost, z níž se cítí vyřazení, odsuzuje, nenávidí, jichž se bojí. **Je to snobství zoufalců, hledání opory v prázdném prostoru.**

A jak je v pop kultuře interpretována historie a historické postavy? Nejde o to, že anglického šlechtice ze sedmnáctého století hraje černoch. To je tak prvoplánové, že každý chápe směšnost a účel takové propagandy, která je pak spíše kontraproduktivní. Mnohem zajímavější je ukotvení historických postav v emočních schématech, myšlenkových pochodech a motivacích, srozumitelných a vyhovujících současným preferencím, aby stvrzovaly správnost a neodvratnost daného směru vývoje. Divák se přesvědčuje, že žádné jiné hodnoty, *de facto* žádná tradice v původním slova smyslu, neexistují. Tudíž není ke komu a k čemu se věrohodně vztahovat nejen v realitě dneška, ale ani v hloubce času. Lidé byli podle těchto výkladů vlastně vždycky stejní jako dnes, jen to bylo přikryto fasádou pokrytecké morálky, falešných předsudků, sociálních konstruktů a z nich jaksi omylem vzniklých tradic. I zdánliví velikáni evropské historie byli vždycky hnáni jen mamonem, sexuálním chtíčem, touhou po moci a intrikami. Postoje a činy, tradičně vnímané a zobrazované jako vzorové, hrdinské a úctyhodné, jsou dnes prezentovány zpravidla ve stylu karikatury. **Ta ovšem není příliš vtipná - nemá lehkost, jak je umanutá a nenávistná.** A proti takto zobrazené minulosti už se dnešní zločinci v politických funkcích jeví přece jen přijatelnějšími. Zdá se v tomto světle, že se s tím prostě nedá nic dělat. Je to přece všechno tak lidské, tak přirozené, a bylo to tu vždycky.

Vzkaz veškeré té kreativní blasfemie je jasný: Kdyby ti zdánliví herojové minulosti, kteří hlásali víru v Boha, národ, čest a tradice, a k nimž generace omylem vzhlížely, mohli žít v naší „nejlepší možné době“, jistě by odvrhli své hodnoty a postoje, beztak vynucené a sdílené jen v pokrytecké přetvářce, a mohli by být vnitřně svobodní, tak jako my: chtěli by být opačným pohlavím, oddali se homosexuálním radovánkám, pochodovali by za LGBTQ hrdost a děsili se své uhlíkové stopy. Omluvili by se všem barevným národům světa. Za vrchol duchovního vývinu evropské civilizace by pak považovali úklon před šamanem z Amazonie. Mohli by být, ubohé oběti své doby, také tak šťastní jako my dneska. Mohli by konečně také být sami sebou. Jaká smůla, narodit se jindy či jinde než v liberální demokracii. Nešťastníky, kteří se narodili **jinde**, naštěstí v prostoru přesunout dokážeme, a tak je rádi uvítáme u nás v Evropě. Nešťastníky narozené **jindy** přesunout v čase neodkážeme. Jinak bychom je jistě taky

všechny pozvali, aby se podíleli: a Zítra se bude tančit všude!